

HAL	Važi samo uz nošenje slušnih pomagala Valid only when hearing aids are worn	AME/AeMC
SIC	Specifični standardni ljekarski pregled(i)- kontaktiraj nadležno tijelo za dozvole Specific regular medical examination(s) - contact licensing authority	AMS
SSL	Posebna ograničenja kao što je navedeno Special restrictions as specified	AMS
RXO	Specijalistički oftalmološki pregledi Specialist ophthalmological examinations	AME/AeMC

Temeljem članka 16. i 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) i članka 14. stavak (1) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 39/09 i 25/18), vršitelj dužnosti generalnog ravnatelja Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK O UTVRĐIVANJU ZAHTJEVA ZDRAVSTVENE SPOSOBNOSTI I POSTUPKU IZDAVANJA LIJEČNIČKOG UVJERENJA KATEGORIJE NAT ZRAKOPLOVNOG OSOBLJU

Članak 1.

(Predmet)

Predmet ovog pravilnika je utvrđivanje zahtjeva zdravstvene sposobnosti i postupku izdavanja liječničkog uvjerenja kategorije NAT zrakoplovnog osoblja.

Članak 2.

(Područje primjene)

Ovim pravilnikom se utvrđuju:

- a) uvjeti i način obavljanja liječničkog pregleda koji se obavlja u svrhu utvrđivanja zdravstvene sposobnosti zrakoplovnog osoblja za kategoriju NAT;
- b) uvjeti i način izdavanja, produžavanja i obnavljanja roka važnosti liječničkog uvjerenja kategorije NAT;
- c) način odobravanja liječnika za obavljanje liječničkih pregleda i izdavanje liječničkog uvjerenja kategorije NAT;
- d) način vođenja evidencije obavljenih liječničkih pregleda, izdatih certifikata o zdravstvenoj sposobnosti, te način čuvanja medicinske dokumentacije.

Članak 3.

(Pojmovi i kratice)

- (1) Pojmovi koji se upotrebljavaju u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:
 - a) **kategorija uvjerenja NAT**: vrsta liječničkog uvjerenja koje se odnosi na certificirano zrakoplovno osoblje definirano člankom 4. Pravilnika;
 - b) **nositelj dozvole**: osoba koja posjeduje dozvolu za obavljanje određenih stručnih poslova u zrakoplovstvu;
 - c) **nositelj ljekarskog uvjerenja**: osoba koja posjeduje važeće liječničko uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti kategorije NAT;
 - d) **kandidat**: osoba koja pristupi liječničkom pregledu radi inicijalnog izdavanja, produženja ili obnavljanja roka važnosti liječničkog uvjerenja kategorije NAT;
 - e) **obnavljanje roka važnosti liječničkog uvjerenja kategorije NAT**: postupak koji se provodi nakon isteka roka važnosti liječničkog uvjerenja kategorije NAT;
 - f) **produženje roka važnosti liječničkog uvjerenja kategorije NAT**: postupak koji se provodi prije isteka roka važnosti liječničkog uvjerenja kategorije NAT;

- g) **psihoaktivne supstance**: alkohol, kanabis, sedativi, hipnotici, halucinogeni, isparljiva otopala (kafa i duhanski proizvodi su isključeni);
- (2) Kratice koje se upotrebljavaju u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:
 - a) **AeMC** (Aeromedical Center): zrakoplovno-medicinski centar odobren od strane BHDCA za obavljanje liječničkih pregleda zrakoplovnog osoblja;
 - b) **AME** (Aeromedical Examiner): zrakoplovno-medicinski ispitivač odobren od strane BHDCA za obavljanje liječničkih pregleda zrakoplovnog osoblja;
 - c) **MA** (Medical assessor): glavni zrakoplovno-medicinski ispitivač ovlašten od strane BHDCA;
 - d) **EMPIC MED**: Elektronski sustav za dokumentiranje liječničkih pregleda, uz primjenu zahtjeva iz važećih propisa.

Članak 4.

(Kategorije zdravstvene sposobnosti - NAT)

- (1) Liječničko uvjerenje klase NAT dužno je posjedovati zrakoplovno osoblje koje svoje poslove u zrakoplovstvu obavlja saglasno Dozvoli ili Potvrdi o stručnoj obučenosti, izdatoj na temelju podzakonskih propisa kojima se regulira pitanje izdavanja predmetne dozvole ili potvrde o stručnoj obučenosti i kojim se zahtijeva da navedena dozvola ili potvrda o stručnoj obučenosti bude podržana liječničkim uvjerenjem.
- (2) Nositelj Dozvole ili Potvrde o stručnoj obučenosti zrakoplovnog osoblja koristi privilegije dozvole samo ako kod sebe ima važeće liječničko uvjerenje definirano u stavku (1) ovog članka.
- (3) Odredbe ovog pravilnika se ne primjenjuju na osoblje koje posjeduje Dozvolu ili Potvrdu o stručnoj obučenosti izdatu na temelju Pravilnika o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 4/18) ili Pravilnika o dozvolama kontrolora zračnog prometa, organizacijama za obuku i zrakoplovno-medicinskim centrima ("Službeni glasnik BiH", broj 4/18).

Članak 5.

(Zdravstvena sposobnost za izdavanje liječničkog uvjerenja kategorije NAT)

- (1) Zdravstvena sposobnost zrakoplovnog osoblja uključuje ispunjenje zahtjeva u pogledu fizičkog i mentalnog zdravlja, vida, raspoznavanja boja i zahtjeve u pogledu sluha kandidata za izdavanje liječničkog uvjerenja.
- (2) Zdravstveni zahtjevi za izdavanje liječničkog uvjerenja kategorije NAT propisani su u Dodatku 1 i 2 ovoga pravilnika.

Članak 6.

(Utvrđivanje zdravstvene sposobnosti)

- (1) Zdravstvena sposobnost zrakoplovnog osoblja utvrđuje se na temelju liječničkih pregleda koje obavljaju AeMC i AME.
- (2) Zdravstvenu sposobnost zrakoplovnog osoblja, koje nije zadovoljno ocjenom zdravstvene sposobnosti kako je to propisano stavkom (1), utvrđuje povjerenstvo koje imenuje BHDCA.

Članak 7.

(Smanjenje zdravstvene sposobnosti)

- (1) Nositelju dozvole zabranjeno je koristiti privilegije dozvole kada je svjestan smanjenja zdravstvene sposobnosti koja bi mogla imati utjecaj na sigurno korištenje privilegija dozvole.
- (2) Nositelj liječničkog uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti mora, bez odgađanja, zatražiti zrakoplovno-medicinski savjet AeMC-a ili AME-a kod kojeg je obavio zadnji pregled, kako bi potvrdio da li ispunjava zahtjeve u pogledu

- zdravstvene sposobnosti pod kojim je izdato dato liječničko uvjerenje, u sljedećim slučajevima:
- a) bilo kakve bolesti koja bi mogla uključivati nesposobnost korištenja privilegije dozvole;
 - b) bilo kakve sumnje u zdravstvenu sposobnost, usljed korištenja lijekova ili medicinskih, kirurških ili drugih postupaka.
- (3) Kada je zatražen medicinski savjet, AeMC ili AME mora dokumentirati slučaj u dosije nositelja liječničkog uvjerenja.
 - (4) Nositelj liječničkog uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti, ukoliko namjerava nastaviti koristiti privilegije dozvole, mora u što kraćem roku, a najduže 21 dan od saznanja ili otpuštanja na kućno liječenje, pisanim putem izvijestiti AeMC ili AME o sljedećem:
 - a) ako je podvrgnut kirurškom ili invazivnom postupku;
 - b) ako je pretrpio bilo kakvu ozljedu koja utječe na zdravstvenu sposobnost kandidata;
 - c) ako mu je propisana redovna uporaba bilo kakvih lijekova;
 - d) ako boluje od bolesti koja utječe na zdravstvenu sposobnost;
 - e) u slučaju trudnoće;
 - f) ako je primljen u bolnicu ili kliniku;
 - g) ako mu je propisano nošenje korekcijskih pomagala.
 - (5) Certifikat o zdravstvenoj sposobnosti se, u slučajevima iz stavka 4. točka a) do g) ovog članka, smatra privremeno nevažećim dok AeMC/AME ili MA ne donese odluku o zdravstvenoj sposobnosti nositelja.
 - (6) AeMC/AME ili MA može prije donošenja odluke o zdravstvenoj sposobnosti odrediti obnavljanje liječničkog pregleda ako i kada to ocijeni potrebnim.
- Članak 8.
(Uporaba lijekova, omamljujućih sredstava i psihoaktivnih supstanci)
- (1) Nositelju ljekarskog uvjerenja zabranjeno je da koristi privilegije dozvole ako uzima bilo kakve lijekove koji se izdaju na liječnički recept ili lijekove koji se izdaju bez liječničkog recepta, omamljujuća sredstva ili psihoaktivne supstance, uključujući one koji se koriste za liječenje bolesti ili poremećaja, ukoliko je svjestan bilo kakvih popratnih pojava koje su nespojive sa sigurnim korištenjem privilegija dozvole.
 - (2) Nositelju liječničkog uvjerenja zabranjeno je uzimati bilo kakav lijek koji se izdaje na liječnički recept ili lijek koji se izdaje bez liječničkog recepta, te neće biti podvrgnut bilo kakvoj terapiji ako nije siguran da taj lijek ili terapija neće utjecati na njegovu sposobnost za sigurno korištenje privilegije dozvole. Ukoliko postoji bilo kakva sumnja, mora zatražiti prethodno mišljenje od AeMC-a ili AME-a.
 - (3) Ukoliko nositelj liječničkog uvjerenja postupi protivno zabranama navedenim u stavku (1) i (2), a nije prethodno zatražio mišljenje od AeMC-a ili AME-a, BHDCA poduzima mjere propisane Pravilnikom o nadzoru u civilnom zrakoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 22/16 i 55/18) i Zakonom o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17).
- Članak 9.
(Liječnički pregledi)
- (1) Po opsegu i sadržaju liječnički pregledi mogu biti inicijalni, redovni i izvanredni.
 - (2) Inicijalni pregled podrazumijeva sveobuhvatni medicinski pregled koji kandidat obavlja prvi put u svrhu sticanja liječničkog uvjerenja, a obuhvata pregled sukladno zahtjevima za procjenu zdravstvene sposobnosti kategorije NAT.
 - (3) Inicijalni liječnički pregled mora biti obavljen u AeMC-u ili od strane AME-a u državi izdavanja dozvole zrakoplovnog osoblja.
 - (4) Redovni liječnički pregled podrazumijeva periodični opći pregled sukladno zahtjevima za procjenu zdravstvene sposobnosti kategorije NAT i mora biti obavljen u roku važnosti liječničkog uvjerenja. Isti može biti obavljen u AeMC-u ili od strane AME-a.
 - (5) Izvanrednim pregledom smatra se svaki pregled zatražen od strane nositelja dozvole, BHDCA ili druge ovlaštene osobe. Izvanredni pregled zrakoplovnog osoblja mora se obaviti u AeMC-u.
 - (6) Razlozi za izvanredni pregled su gubitak zdravstvene sposobnosti ili sumnja u psihičku ili fizičku sposobnost nositelja dozvole za sigurno korištenje privilegije dozvole. Izvori ovakvih podataka mogu biti nesreće ili nezgode, problemi u radnom okruženju, problem tijekom osposobljavanja, stručnih provjera i slično.
 - (7) Opseg i sadržaj izvanrednog pregleda određuje MA ili odgovorna osoba AeMC-a na osnovu razloga zbog kojih se traži izvanredni pregled nositelja liječničkog uvjerenja.
- Članak 10.
(Obavljanje liječničkih pregleda)
- (1) Kandidat podnosi zahtjev za izdavanje liječničkog uvjerenja, u elektronskoj formi EMPIC MED, čiji su izgled i sadržaj propisani i čine sastavni dio EMPIC-a. Ukoliko AeMC ili AME utvrde kako navodi i izjave u zahtjevu nisu istinite, neće izdati liječničko uvjerenje kandidatu, te o tome moraju obavijestiti BHDCA.
 - (2) AME je dužan prije pregleda utvrditi identitet kandidata uvidom u osobnu iskaznicu ili drugi identifikacijski dokument sa fotografijom, provjeriti dozvolu zrakoplovne ovlaštene osobe, odnosno potvrdu o stručnoj obučenosti zrakoplovnog osoblja (ukoliko je izdana), te upozoriti nositelja na materijalnu i kaznenu odgovornost u vezi sa istinitošću podataka navedenih na obrascu zahtjeva.
 - (3) Na zahtjev AME-a ili BHDCA, kandidat mora dostaviti potvrdu izabranog, obiteljskog ili drugog liječnika kod kojeg se vodi evidencija o njegovoj primarnoj zaštiti i evidencija o osobnom zdravstvenom statusu.
 - (4) Nakon obavljenog liječničkog pregleda, AME mora usaglasiti rezultate pregleda, ocijeniti zdravstvenu sposobnost i potpisati izvješće o obavljenom pregledu na obrascu ili putem elektronskog medija, čiji je izgled i sadržaj utvrdila BHDCA i isti je sastavni dio EMPIC-a.
 - (5) Ukoliko nisu zadovoljeni zdravstveni zahtjevi za kategoriju zdravstvene sposobnosti NAT, kandidatu AeMC ili AME neće izdati liječničko uvjerenje dok nisu ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - a) da dostavljeni akreditirani medicinski zaključak, donesen od strane BHDCA, ukazuje da je, u posebnim okolnostima, neispunjenje bilo kojeg zahtjeva takvo da neće ugroziti sigurno korištenje privilegija dozvole;
 - b) da su uzete u obzir odgovarajuće sposobnosti, vještine i iskustvo kandidata i operativni uvjeti pod kojim se kandidat nalazi tijekom zrakoplovne aktivnosti;
 - c) da je u liječničkom uvjerenju ili dozvoli/potvrdi o stručnoj obučenosti upisano odgovarajuće ograničenje.
 - (6) Ograničenja koja se upisuju u liječničkom uvjerenju opisana su u Dodatku 4 ovog pravilnika.
 - (7) Ukoliko je kandidat ocijenjen sposobnim, AeMC, odnosno AME, izdaje mu liječničko uvjerenje čiji je izgled i sadržaj definiran u Dodatku 3 ovog pravilnika.
 - (8) Izuzetno od stavka (7) ovog članka, BHDCA može izdati novo liječničko uvjerenje, a koje je izdao AeMC, odnosno

AME, ako ustanovi da su potrebne ispravke podataka u izdatom uvjerenju.

- (9) Ukoliko je kandidat ocijenjen nesposobnim, AeMC ili AME izdaje konačan akt o neispunjavanju uvjeta za izdavanje liječničkog uvjerenja kategorije NAT, čiji izgled i osnovne elemente propisuje Zakon o upravnom postupku BiH.
- (10) U slučaju da je kandidat ocijenjen nesposobnim, AeMC/AME mora u roku od 5 dana od dana obavljenog pregleda dostaviti u BHDCA originalno izvješće o obavljenom liječničkom pregledu, sa pripadajućom medicinskom dokumentacijom, i kopiju rješenja konačnog akta o neispunjavanju uvjeta za izdavanje liječničkog uvjerenja kategorije NAT.
- (11) Nakon što je započeo pregled kod jednog AeMC-a ili AME-a, kandidat ne može započeti novi pregled dok u prethodno započetom pregledu nije donesena ocjena zdravstvene sposobnosti u cilju izdavanja liječničkog uvjerenja klase NAT.
- (12) BHDCA/MA će ograničiti, privremeno suspendirati ili trajno oduzeti izdato liječničko uvjerenje i o tome obavijestiti AeMC ili AME, koji je izdao to liječničko uvjerenje, ukoliko utvrdi neispunjavanje primjenljivih zahtjeva za osobu kojoj je izdato liječničko uvjerenje kategorije NAT.

Članak 11.

(Rok važnosti liječničkog uvjerenja kategorije NAT)

- (1) Liječničko uvjerenje kategorije NAT bit će važeće za period od:
 - a) 60 mjeseci prije nego kandidat za izdavanje liječničkog uvjerenja napuni 40 godina starosti. Liječničko uvjerenje izdato prije navršenih 40 godine starosti prestat će biti važeće kada nositelj dozvole napuni 42 godine starosti;
 - b) 24 mjeseca poslije navršenih 40 godina starosti kandidata.
- (2) Ukoliko se pregled za produženje roka važnosti liječničkog uvjerenja obavi unutar 45 dana prije isteka roka važnosti, datum važnosti prethodnog uvjerenja mjerodavan je za određivanje novog roka važnosti uvjerenja.
- (3) Ako postoji klinička indikacija, važnost liječničkog uvjerenja može biti vremenski ograničena na kraće razdoblje od razdoblja propisanog u ovom članku, uz naznaku ograničenja TML - rok važnosti, u rubriku Ograničenje liječničkom uvjerenju.
- (4) Ukoliko je rok važnosti liječničkog uvjerenja istekao najduže do 2 godine, za obnavljanje uvjerenja zahtijeva se redovni liječnički pregled, koji se mora proširiti dodatnim dijagnostičkim postupcima ili specijalističkim pregledom, prema procjeni MA ili AME-a.
- (5) Ukoliko je rok važnosti liječničkog uvjerenja istekao duže od 2 godine, BHDCA zahtijeva inicijalni pregled, zasnovan na zahtjevima za procjenu zdravstvene sposobnosti za produženje važnosti liječničkog uvjerenja.
- (6) Ukoliko je rok važnosti liječničkog uvjerenja istekao duže od 5 godina, za obnavljanje uvjerenja BHDCA zahtijeva inicijalni pregled, zasnovan na zahtjevima za procjenu zdravstvene sposobnosti za izdavanje roka važnosti liječničkog uvjerenja.
- (7) Ukoliko AeMC/AME tako procijeni, pregled se može rutinski proširiti bez obzira na vrijeme izdavanja prethodnog liječničkog uvjerenja.

Članak 12.

(Odobrenje zrakoplovno-medicinskog centra (AeMC))

- (1) Na zahtjev AeMC-a, BHDCA izdaje odobrenje za obavljanje liječničkih pregleda zrakoplovnog osoblja za kategoriju NAT.
- (2) Odobrenje iz stavka (1) ovoga članka izdaje se AeMC-u odobrenom za provođenje pregleda i izdavanje liječničkih uvjerenja klase 2.
- (3) AeMC, koji nije prethodno odobren za provođenje liječničkih pregleda klase 2, u cilju pribavljanja odobrenja za provođenje pregleda i izdavanje liječničkih uvjerenja klase NAT mora ispuniti uvjete propisane zahtjevima Priloga VI, Poddio AeMC Zrakoplovno-medicinski centri Pravilnika o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi sa letaćkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 4/18).

Članak 13.

(Odobrenje zrakoplovno-medicinskog ispitivača - AME)

- (1) Na zahtjev AME-a, BHDCA izdaje odobrenje za obavljanje liječničkih pregleda zrakoplovnog osoblja za kategoriju NAT.
- (2) Odobrenje iz stavka (1) ovoga članka izdaje se AME-u odobrenom za provođenje pregleda i izdavanje liječničkih uvjerenja klase 2.
- (3) AME, koji nije prethodno odobren za provođenje liječničkih pregleda klase 2, u cilju pribavljanja odobrenja za provođenje pregleda i izdavanje liječničkih uvjerenja klase NAT mora ispuniti uvjete propisane zahtjevima Priloga IV, Poddio D Zrakoplovno-medicinski ispitivači Pravilnika o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi sa letaćkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 4/18).

Članak 14.

(Evidencija obavljenih liječničkih pregleda i izdatih liječničkih uvjerenja, čuvanje medicinske dokumentacije)

- (1) AeMC i AME vodi evidenciju obavljenih liječničkih pregleda i izdatih liječničkih uvjerenja elektronskim putem na temelju evidencije iz EMPIC-a.
- (2) BHDCA arhivira originalnu dokumentaciju i vodi evidenciju obavljenih liječničkih pregleda od strane AeMC/AME na temelju dostavljenih elektronskih izvješća putem EMPIC-a.
- (3) AeMC/AME je dužan dostaviti u BHDCA originalnu medicinsku dokumentaciju, na temelju koje je izdato liječničko uvjerenje putem EMPIC-a, najmanje jednom godišnje radi arhiviranja iste u BHDCA.
- (4) (1) Sva dokumentacija je dostupna samo ovlaštenim osobama. Povjerljivost medicinskih podataka mora se uvijek poštovati. BHDCA, kandidat/nositelj liječničkog uvjerenja ili njegov izabrani liječnik, te AME, imaju pristup tim dokumentima putem ovlaštenog lica ili EMPIC-a.
(2) Povjerljivost medicinskih podataka je sukladna Zakonu o zaštiti osobnih podataka ("Službeni glasnik BiH", br. 49/06, 76/11 i 89/11).
- (5) Kada je to opravdano operativnim okolnostima u službene svrhe, ili na zahtjev kandidata/nositelja liječničkog uvjerenja, BHDCA može odrediti koji medicinski podaci kandidata/nositelja liječničkog uvjerenja se mogu prikazati drugim osobama ili tijelima, sukladno propisima kojima je regulirana zaštita osobnih podataka.
- (6) Medicinsku dokumentaciju, na temelju koje je izdato liječničko uvjerenje, BHDCA čuva 10 godina od isteka roka važnosti liječnikog uvjerenja.
- (7) Medicinsku dokumentaciju, na temelju koje je kandidat ocijenjen zdravstveno nesposobnim, BHDCA čuva 10 godina od dana ocjene.

Članak 15.

(Dodaci)

Dodaci, štampani uz ovaj pravilnik, čine njegov sastavni dio.
 Dodatak 1: Opći zahtjevi za procjenu zdravstvene sposobnosti za kategoriju NAT;
 Dodatak 2: Posebni zahtjevi za procjenu zdravstvene sposobnosti za kategoriju NAT;
 Dodatak 3: Obrazac Liječničkog uvjerenja kategorije NAT;
 Dodatak 4: Ograničenja na Liječničkom uvjerenju kategorije NAT.

Članak 16.

(Prije lazne i završne odredbe)

- (1) Odobrenja, koje je izdao AeMC ili AME, na temelju propisa koji je bio na snazi prije stupanja na snagu ovoga pravilnika, ostaju na snazi do izdavanja odobrenja AeMC ili AME sukladno ovom pravilniku.
- (2) Liječnička uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti, izdata na temelju propisa koji je bio na snazi do stupanja na snagu ovoga pravilnika, ostaju na snazi do isteka njihove važnosti.

Članak 17.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu 8 dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-1053-1/18

26. prosinca 2018. godine
Banja LukaV. d. generalnog ravnatelja
Željko Travar, v. r.**DODATAK 1****ZAHTJEVI ZA PROCJENU ZDRAVSTVENE SPOSOBNOSTI ZA KATEGORIJU 'NAT'****Općenito**

Uvjerjenje o zdravstvenoj sposobnosti može biti izdato kandidatu kod koga je liječničkim pregledom ustanovljeno da:

- a) nema bilo kakvu abnormalnost, urođenu ili stečenu;
- b) nema bilo kakvu aktivnu, latentnu, akutnu ili kroničnu nesposobnost;
- c) nema ranu, ozljedu ili postoperativnu komplikaciju;
- d) nema bilo kakve posljedice ili nuspojave ukoliko uzima bilo koji propisani lijek ili lijek koji se uzima bez recepta u terapijske, dijagnostičke ili preventivne svrhe, a koje bi imale za posljedicu određeni stupanj funkcionalne nesposobnosti, koja bi dovela do iznenadne nesposobnosti za sigurno korištenje privilegija dozvole.

Psijhijatrijski zahtjevi

Uvjerjenje o zdravstvenoj sposobnosti izdaje se kandidatu koji nema utvrđenu povijest bolesti ili kliničke dijagnoze organsko-mentalni poremećaj:

- a) poremećaj u ponašanju i mentalni poremećaj uzrokovan uporabom psihostimulansa (uključuje sindrom ovisnosti alkoholom i psihostimulansima);
- b) šizofreniju, šizoidni poremećaj;
- c) halucinacije;
- d) poremećaj raspoloženja, neurozu uzrokovanu kroničnim nagomilanim stresom ili somatoformnim poremećajem;
- e) bihevioristički sindrom udružen sa fiziološkim poremećajima ili fizičkim manifestacijama;
- f) poremećaj zrele osobnosti ili ponašanja, posebno ako se objelodani kao radnja koja se ponavlja;
- g) poremećaj psihološkog razvoja bihevioristički ili emocionalni poremećaj sa početkom u djetinjstvu ili adolescenciji;

- h) nespecifičan mentalni poremećaj kada kandidat nije u mogućnosti da koristi privilegije dozvole/ovlaštenja.
- i) kandidat sa depresijom, tretiran antidepressivnim lijekovima, mora biti ocijenjen nesposobnim ukoliko AME ima podatke da stanje kandidata može utjecati na sigurno korištenje privilegija dozvole.

Neurološki zahtjevi

- (1) Uvjerjenje o zdravstvenoj sposobnosti izdaje se kandidatu koji nema utvrđenu povijest bolesti ili kliničke dijagnoze:
 - a) progresivne ili neprogresivne bolesti živčanog sustava koje bi mogle utjecati na sigurno korištenje privilegija dozvole;
 - b) epilepsija;
 - c) slučajevi poremećaja svijesti bez odgovarajućeg medicinskog objašnjenja.
- (2) Uvjerjenje o zdravstvenoj sposobnosti izdaje se kandidatu koji nema ozljedu glave koja bi mogla utjecati na sigurno korištenje privilegija dozvole.

Kardio-vaskularni sustav

- (1) Uvjerjenje o zdravstvenoj sposobnosti izdaje se kandidatu koji nema nikakvu abnormalnost srca, urođenu ili stečenu, koja bi mogla utjecati na sigurno korištenje privilegija dozvole.
- (2) Kandidat nakon operacije koronarne spojnice (by-pass) ili angioplastike (sa ili bez stenta) ili sa nekom drugom intervencijom na srcu ili ima povijest infarkta miokarda ili ima moguće rizike srčane nesposobnosti, ocjenjuje se nesposobnim dok se stanje srca kandidata ne ispita i evaluira saglasno sa najboljom medicinskom praksom i donese ocjena da stanje srca kandidata ne može utjecati na sigurno korištenje privilegija dozvole.
- (3) Kandidat sa abnormalnim srčanim ritmom ocjenjuje se nesposobnim dok se srčana aritmija kandidata ne ispita i evaluira sukladno najboljoj medicinskoj praksi i donese ocjena da srčana aritmija kandidata ne mora utjecati na sigurno korištenje privilegija dozvole.
- (4) Elektrokardiogram je dio pregleda kardio-vaskularnog sustava i zahtijeva se na svakom liječničkom pregledu za izdavanje certifikata o zdravstvenoj sposobnosti.
- (5) Sistolički i dijastolički krvni tlak moraju biti u granicama vrijednosti normalnog krvnog tlaka. Uporaba lijekova za kontrolu krvnog tlaka je diskvalificirajuća osim kod uporabe lijekova koji ne utječu na sigurno korištenje privilegija dozvole.
- (6) Uvjerjenje o zdravstvenoj sposobnosti izdaje se kandidatu koji nema nikakvu značajnu abnormalnost funkcija i građe kardio-vaskularnog sustava.

Sustav za disanje

- (1) Uvjerjenje o zdravstvenoj sposobnosti izdaje se kandidatu kod koga ne postoji nesposobnost pluća niti aktivna bolest građe pluća, medijastinuma ili plućne ovojnice, koja bi mogla utjecati na gubitak sposobnosti tijekom normalnih ili izvanrednih zahtjeva. Rendgenski snimak grudnog koša može biti dio inicijalnog ili redovnog liječničkog pregleda u slučajevima gdje se mogu očekivati znaci asimptomatske plućne bolesti.
- (2) Kandidat s kroničnom opstruktivnom bolešću pluća ocjenjuje se nesposobnim dok se ne ispita i evaluira sukladno najboljoj medicinskoj praksi i donese ocjena da stanje kandidata ne može utjecati na sigurno korištenje privilegija dozvole.
- (3) Kandidat s bronhijalnom astmom, sa značajnim simptomima ili vjerojatnim uzrokom znakova nesposobnosti tijekom normalnih ili izvanrednih zahtjeva, ocjenjuje se

nesposobnim. Uporaba lijekova je diskvalificirajuća, osim onih koji ne bi mogli utjecati na sigurno korištenje privilegija dozvole.

- (4) Kandidat sa aktivnom tuberkulozom pluća ocjenjuje se nesposobnim.
- (5) Kandidat sa tuberkulozom koja miruje ili sa zaliječenim lezijama može biti ocijenjen sposobnim.

Probavni sustav

- (1) Kandidat mora biti potpuno bez znakova pojave hernija.
- (2) Kandidat sa značajnim znakovima umanjena funkcije želučano-crijevnog trakta ili njihovih adneksa ocjenjuje se nesposobnim.
- (3) Kandidat sa posljedicama bolesti ili operativnog tretmana na bilo kojem dijelu želučano-crijevnog trakta i njihovih adneksa, bila koja opstrukcija ili kompresija, ocjenjuje se nesposobnim.
- (4) Kandidat, podvrgnut operativnom zahvatom na žučovodu ili crijevnom traktu ili adneksima sa totalnim ili djelomičnim isijecanjem ili odvajanjem bilo kojeg od organa, ocjenjuje se nesposobnim dok AME ne dobije kompletnu medicinsku dokumentaciju i napravi procjenu učinka operacije.

Bolesti u vezi sa metabolizmom, prehranom i endokrinim žlijezdama

- (1) Kandidat sa bolestima u vezi sa metabolizmom, prehranom ili endokrinim žlijezdama, koje bi mogle utjecati na sigurno korištenje privilegija dozvole, ocjenjuje se nesposobnim.
- (2) Kandidat s dijabetesom, koji zahtijeva inzulin, ocjenjuje se nesposobnim.
- (3) Kandidat s dijabetesom, koji ne zahtijeva inzulin, ocjenjuje se nesposobnim dok stanje kandidata ne pokazuje znakove zadovoljavajuće kontrole primjenom odgovarajuće dijete ili uz dijetu uporaba antidijabetičkih lijekova, koji ne bi mogli utjecati na sigurno korištenje privilegija dozvole.

Hematologija

Kandidat sa bolestima krvi i/ili limfnog sustava mora biti ocijenjen nesposobnim dok istraživanje i njegovo stanje ne pokaže da je mala vjerojatnoća utjecaja na sigurno korištenje privilegija dozvole. Bolesti srpastih stanica i druge hemoglobinopatije se uobičajeno usklađuju sa ocjenom sposoban.

Genito-urinarni sustav

- (1) Kandidat sa bubrežnim bolestima ili bolestima genito-urinarnog sustava ocjenjuje se nesposobnim dok njegovo stanje ne pokaže da je malo vjerojatan utjecaj na sigurno korištenje privilegija dozvole.
- (2) Pregled urina je dio svakog liječničkog pregleda za izdavanje certifikata o zdravstvenoj sposobnosti i svaka abnormalnost nalaza urina zahtijeva odgovarajuće medicinske pretrage.
- (3) Kandidat sa posljedicama bolesti ili operativnog tretmana na bubrezima ili genito-urinarnom traktu, pojedinačne opstrukcije, sužavanje ili kompresije, ocjenjuje se nesposobnim dok se stanje kandidata ne ispita i evaluira sukladno najboljoj medicinskoj praksi i donese ocjena da je malo vjerojatan utjecaj na sigurno korištenje privilegija dozvole.
- (4) Kandidat podvrgnut nefrektomiji ocjenjuje se nesposobnim do stanja zadovoljavajuće kompenzacije.

Spolno prenosive bolesti i druge infekcije

Kandidat koji je seropozitivan na virus humane imunodeficijencije (HIV) ocjenjuje se nesposobnim dok se stanje kandidata podvrgne ispitivanju i evaluaciji sukladno najboljoj medicinskoj praksi i donese ocjena da je malo vjerojatan utjecaj na sigurno korištenje privilegija dozvole. Rana dijagnoza i

liječenja sa antiretroviralnom terapijom poboljšava prognozu i stanje kandidata se mora ispitati i evaluirati sukladno najboljoj medicinskoj praksi. Ukoliko se donese ocjena da je malo vjerojatan utjecaj na sigurno korištenje privilegija dozvole, kandidat se može ocijeniti sposobnim.

Ginekologija i porodiljstvo

Kandidatkinja koja je trudna ocjenjuje se nesposobnom. Ako ginekološki nalaz potvrđuje normalnu trudnoću, kandidatkinja se ocjenjuje sposobnom do kraja 15. tjedna trudnoće.

Mišićno-koštani sustav

Kandidat ne smije imati nikakvu abnormalnost kostiju, zglobova, mišića, tetiva ili građe, koja bi mogla utjecati na sigurno korištenje privilegija dozvole. Svaka posljedica nastala ozljedom kostiju, zglobova, mišića ili tetiva i anatomska oštećenja zahtijeva funkcionalnu procjenu za ocjenu sposobnosti. Primjenom ovih kriterija kandidat se ocjenjuje sposobnim u dogovoru sa BHDCA, pod uvjetom da nosi odgovarajuće pomagalo.

Otorinolaringološki (Zahtjevi sluha)

- (1) Kandidat koji nije u mogućnosti ispravno razumjeti konverzijski govor u tihoj sobi, na svako uho na udaljenosti od 2 metra, leđima okrenutim od ispitivača, ocjenjuje se nesposobnim.
- (2) Kad se sluh testira čistom tonalnom audiometrijom, kandidat sa gubitkom sluha, na svako uho odvojeno, većim od 35 dB na bilo kojoj od frekvencije 500, 1 000 ili 2 000 Hz, ili više od 50 dB na 3 000 Hz, ocjenjuje se nesposobnim. Primjenom ovih kriterija kandidat može biti ocijenjen sposobnim u dogovoru sa BHDCA, pod uvjetom da nosi odgovarajuće slušno pomagalo.
- (3) Liječničko uvjerenje izdaje se kandidatu koji nema abnormalnost ili bolest ušiju ili povezanih sustava koji vjerojatno ometaju sigurno korištenje privilegija dozvole. Nalaz mora biti:
 - a) bez smetnji vestibularnih funkcija;
 - b) bez značajne disfunkcije Eustahijeve cijevi; i
 - c) bez neizliječene perforacije membrane bubnjića.
- (4) Pojedinačna suha perforacija membrane bubnjića ne uvjetuje donošenje ocjene nesposobnosti kandidata. Nalaz mora biti:
 - a) bez opstrukcije nosa;
 - b) bez malformacije ili nikakve bolesti usne šupljine ili gornjeg disajnog puta; koji vjerojatno ometaju sigurno korištenje privilegija dozvole;
 - c) (Zahtjevi za govor)
- (5) Kandidat sa značajnim smetnjama u govoru ili glasu koji značajno otežavaju govoru komunikaciju ocjenjuje se nesposobnim.

Oftalmološki zahtjevi

- (1) Liječničko uvjerenje izdaje se kandidatu kod kojeg ne postoji aktivno patološko stanje, akutno i kronično, bez ikakvih sekvela od operativnog tretmana ili ozljeda očiju i njihovih adneksa koji vjerojatno umanjuju normalne vidne funkcije i ometaju sigurno korištenje privilegija dozvole.
- (2) Zahtjevi vida:
 - a) Testiranje oštine provodi se u okruženju sa razinom osvjetljenja koja odgovara za redovno uredsko osvjetljenje (30-60 cd/m²).
 - b) Oština vida mjeri se pomoću niza Landoltovih prstena ili sličnim optotipom, postavljenim na odgovarajuću udaljenost od podnositelja zahtjeva, ovisno od načina testiranja.
 - c) Oština vida na daljinu, sa ili bez korekcije, mora biti 6/12 ili bolja na svakom oku odvojena i oština vida na oba oka mora biti 6/9 ili bolja. Za neispravljenu oštrinu

vida ne primjenjuju se ograničenja. Primjenom ovih kriterija za oštrinu vida na daljinu sa korekcijskim lećama kandidat se ocjenjuje sposobnim pod uvjetom da nosi ili ima na raspolaganju korekcijske leće tijekom korištenja privilegija dozvole.

- d) Kandidat može koristiti kontaktne leće pod uvjetom da su leće monofokalne i neobojene i da se dobro podnose. Određivanje oštine vida sa ili bez korekcije provodi se na svakom liječničkom pregledu za izdavanje certifikata o zdravstvenoj sposobnosti.
- e) Kandidat koji ima oštrinu vida bez korekcije na svakom oku slabije od 6/6 mora imati kompletan oftalmološki pregled na inicijalnom pregledu za izdavanje certifikata o zdravstvenoj sposobnosti i dalje prema procjeni AME-a. Kandidat mora bit sposoban čitati, sa ili bez korekcije, tabelu NS ili ekvivalentnu na udaljenosti 30 - 50 cm.
- f) Ako postoje zahtjevi sa korekcijom vida na blizinu, kandidat se ocjenjuje sposobnim uz prepisivanje nošenja korekcijskih naočala na blizinu.
- g) Ako postoje zahtjevi sa korekcijom vida na blizinu uz neobavezno nošenje korekcijskih naočala, korekcijske naočale moraju biti na raspolaganju tijekom korištenja privilegija dozvole.
- (3) Kandidat mora imati normalno vidno polje.
- a) Stanja koja zahtijevaju izvješće specijaliste oftalmologa: bitno pogoršanje oštine vida bez korekcije, pogoršanje oštine vida sa korekcijom, pojava bolesti oka, ozljeda oka i operacije oka.
- b) Kandidat koji je bio podvrgnut operativnom tretmanu, korekciji grešaka refrakcije, ocjenjuje se nesposobnim dok ne bude oslobođen smetnji koje bi mogle ometati sigurno korištenje privilegija dozvole.
- c) Kandidat mora imati normalan binokularni vid. Gubitak stereovida, nenormalna konvergencija, s neravnotežom očnih mišića, gdje su rezerve fuzije nedovoljne da spriječe astenopiju i diplopiju, je diskvalificirajuće.

DODATAK 2

POSEBNI ZAHTJEVI ZA PROCJENU ZDRAVSTVENE SPOSOBNOSTI ZA KATEGORIJU NAT

Posebni zahtjevi za procjenu zdravstvene sposobnosti kandidata za izdavanje liječničkog uvjerenja kategorije NAT definirani su MED.B.095, Priloga IV Pravilnika o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi sa letačkim osobljem u civilnom zrakoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj: 4/18) i pripadajućim Prihvatljivim načinima ispunjenja zahtjeva MED.B.095, kako slijedi:

- a) AMC2 MED.B.095 - Kardiovaskularni sustav;
- b) AMC3 MED.B.095 - Sustav za disanje;
- c) AMC4 MED.B.095 - Probavni sustav;
- d) AMC5 MED.B.095 - Sustav metabolizma, ishrane i endokrine žlijezde;
- e) AMC6 MED.B.095 - Hematologija;
- f) AMC7 MED.B.095 - Genito-urinarni sustav;
- g) AMC8 MED.B.095 - Infektivne bolesti;
- h) AMC9 MED.B.095 - Ginekologija i porodiljstvo;
- i) AMC10 MED.B.095 - Mišićno-koštani sustav;
- j) AMC11 MED.B.095 - Psihijatrija;
- k) AMC12 MED.B.095 - Psihologija;
- l) AMC13 MED.B.095 - Neurologija;
- m) AMC14 MED.B.095 - Oftalmologija;
- n) AMC15 MED.B.095 - Raspoznavanje boja;
- o) AMC16 MED.B.095 - Otorinolaringologija;

DODATAK 3

OBRAZAC LIJEČNIČKOG UVJERENJA KATEGORIJE NAT

- (1) Liječničko uvjerenje klase NAT štampa se na papiru dimenzija 297x210 mm i sastavljeno je iz sedam neovisnih polja.
- (2) Liječničko uvjerenje iz stavka (1) ovog dodatka ispisano je na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini. Predmetno uvjerenje može sadržavati i prijevod teksta uvjerenja i na engleski jezik.
- (3) Sadržaj polja liječničkog uvjerenja treba da sadrži sljedeće elemente:
- a) Prvo polje sadrži minimalno sljedeće elemente:
- Naziv države koja je izdala uvjerenje;
 - Broj dozvole na koju se uvjerenje odnosi, odnosno broj pod kojim je izdato liječničko uvjerenje;
 - Ime i prezime nositelja dozvole;
 - Datum rođenja imatelja uvjerenja;
 - Adresa prebivališta imatelja uvjerenja;
 - Državljanstvo imatelja uvjerenja;
 - Prostor za vlastoručni potpis imatelja uvjerenja.
- b) Drugo polje sadrži minimalno sljedeće elemente:
- Oznaku kategorije uvjerenja 'NAT';
 - Rok važnosti uvjerenja;
 - Datum izdavanja uvjerenja;
 - Podatke i vlastoručni potpis liječnika koji je izdao uvjerenje.
- c) Treće polje sadrži minimalno sljedeće elemente:
- Ograničenja liječničkog uvjerenja;
 - Ostale primjedbe.
- d) Četvrto polje sadrži minimalno sljedeće elemente:
- Datum isteka prethodnog liječničkog uvjerenja;
 - Datum posljednjih i sljedećih testova koje kandidat provodi;
 - Izjavu o svjesnosti postojanja ograničenja i obveze pridržavanja ograničenja.
- e) Peto polje sadrži minimalno sljedeće elemente:
- Minimalni periodični zahtjevi za preglede pri izdavanju liječničkog uvjerenja;
 - Primjedbe;
- f) Šesto polje je prazno polje, i
- g) Sedmo polje sadrži sljedeće podatke:

Naziv organa: Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
Grb Bosne i Hercegovine;

Naziv: Liječničko uvjerenje klase NAT

Temelj za izdavanje liječničkog uvjerenja: Liječničko uvjerenje izdato sukladno Pravilniku o utvrđivanju zahtjeva zdravstvene sposobnosti i postupku izdavanja liječničkog uvjerenja kategorije NAT zrakoplovnom osoblju.

DODATAK 4

OGRAIČENJA LIJEČNIČKOG UVJERENJA KATEGORIJE "NAT"

Oznaka ograničenja	Opis ograničenja	Privilegija izdavanja ograničenja
VDL	Korekcija vida na daljinu Correction for defective distant vision	AME/AeMC
VML	Korekcija vida na daljinu i blizinu Correction for defective distant, intermediate and near vision	AME/AeMC
VNL	Korekcija vida na blizinu Correction for defective near vision	AME/AeMC
CCL	Korekcija samo pomoću kontaktnih leća Correction by means of contact lenses only	AME/AeMC
APL	Važi samo uz odobreno pomagalo Valid only with approved prosthesis	AME/AeMC

HAL	Važi samo uz nošenje slušnih pomagala Valid only when hearing aids are worn	AME/AeMC
SIC	Specifični standardni liječnički pregled(i)- kontaktiraj nadležno tijelo za dozvole Specific regular medical examination(s) - contact licensing authority	AMS
SSL	Posebna ograničenja kao što je navedeno Special restrictions as specified	AMS
RXO	Specijalistički oftalmološki pregledi Specialist ophthalmological examinations	AME/AeMC

На основу члана 16. и 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17) и члана 14. став (1) Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 39/09 и 25/18), вршилац дужности генералног директора Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

ПРАВИЛНИК О УТВРЂИВАЊУ ЗАХТЈЕВА ЗДРАВСТВЕНЕ СПОСОБНОСТИ И ПОСТУПКУ ИЗДАВАЊА ЉЕКАРСКОГ УВЈЕРЕЊА КАТЕГОРИЈЕ NAT ВАЗДУХОПЛОВНОМ ОСОБЉУ

Члан 1. (Предмет)

Предмет овог правилника је утврђивање захтјева здравствене способности и поступку издавања љекарског увјерења категорије NAT ваздухопловном особљу.

Члан 2. (Подручје примјене)

Овим правилником се утврђују:

- а) услови и начин обављања љекарског прегледа који се обавља у сврху утврђивања здравствене способности ваздухопловног особља за категорију NAT;
- б) услови и начин издавања, продужавања и обнављања рока важења љекарског увјерења категорије NAT;
- ц) начин одобравања љекара за обављање љекарских прегледа и издавање љекарског увјерења категорије NAT;
- д) начин вођења евиденције обављених љекарских прегледа, издатих сертификата о здравственој способности, те начин чувања медицинске документације.

Члан 3. (Појмови и скраћенице)

- (1) Појмови који се употребљавају у овом правилнику имају следеће значење:
 - а) **категирија увјерења NAT**: врста љекарског увјерења које се односи на сертифицирано ваздухопловно особље дефинисано чланом 4. Правилника;
 - б) **носилац дозволе**: лице које посједује дозволу за обављање одређених стручних послова у ваздухопловству;
 - ц) **носилац љекарског увјерења**: лице које посједује важеће љекарско увјерење о здравственој способности категорије NAT;
 - д) **кандидат**: лице које приступи љекарском прегледу ради иницијалног издавања, продужења или обнављања рока важења љекарског увјерења категорије NAT;
 - е) **обнављање рока важења љекарског увјерења категорије NAT**: поступак који се спроводи након

истека рока важења љекарског увјерења категорије NAT;

- ф) **продужење рока важења љекарског увјерења категорије NAT**: поступак који се спроводи прије истека рока важења љекарског увјерења категорије NAT;
- г) **психоактивне супстанце**: алкохол, канабис, седативи, хипнотици, халуциногени, испарљива отапала (кафа и дувански производи су искључени);
- (2) Скраћенице које се употребљавају у овом правилнику имају следеће значење:
 - а) **АеМС** (Aeromedical Center): ваздухопловно-медицински центар одобрен од стране BHDCA за обављање љекарских прегледа ваздухопловног особља;
 - б) **АМЕ** (Aeromedical Examiner): ваздухопловно-медицински испитивач одобрен од стране BHDCA за обављање љекарских прегледа ваздухопловног особља;
 - ц) **МА** (Medical assessor): главни ваздухопловно-медицински испитивач овлаштен од стране BHDCA;
 - д) **EMPIС MED**: Електронски систем за документовање љекарских прегледа, уз примјену захтјева из важећих прописа.

Члан 4.

(Категорије здравствене способности - NAT)

- (1) Љекарско увјерење класе NAT дужно је посједовати ваздухопловно особље које своје послове у ваздухопловству обавља сагласно Дозволи или Потврди о стручној обучености, издатој на основу подзаконских прописа којима се регулише питање издавања предметне дозволе или потврде о стручној обучености и којим се захтијева да наведена дозвола или потврда о стручној обучености буде подржана љекарским увјерењем.
- (2) Носилац Дозволе или Потврде о стручној обучености ваздухопловног особља користи привилегије дозволе само ако код себе има важеће љекарско увјерење дефинисано у ставу (1) овог члана.
- (3) Одредбе овог правилника се не примјењују на особље које посједује Дозволу или Потврду о стручној обучености издату на основу Правилника о утврђивању техничких захтјева и управних поступака у вези са летачким особљем у цивилном ваздухопловству ("Службени гласник БиХ", број 4/18) или Правилника о дозволама контролора ваздушног саобраћаја, организацијама за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима ("Службени гласник БиХ", број 4/18).

Члан 5.

(Здравствена способност за издавање љекарског увјерења категорије NAT)

- (1) Здравствена способност ваздухопловног особља укључује испуњење захтјева у погледу физичког и менталног здравља, вида, распознавања боја и захтјева у погледу слуха кандидата за издавање љекарског увјерења.
- (2) Здравствени захтјеви за издавање љекарског увјерења категорије NAT прописани су у Додатку 1 и 2 овог правилника.